

Bestemd voor : Gemeenteraad
Van : Jeroen Klaase en Jorrit Nuijens
Betreft : Startnotitie Beleidsnota Sociaal Domein 2020-2023
Datum : 28 december 2018

Aanleiding

“We gaan uit van de klant”. “We gaan uit van het effect dat we bereiken, wetgeving ondersteunt daarbij maar toepassing daarvan is geen doel op zich”. “We kijken naar de regels en de rek”. “De klant zou geen last moeten hebben van de manier waarop wij de uitvoering achter de schermen georganiseerd hebben”. Het zijn zomaar een paar zinnen die we vaak bezigen binnen het Sociaal Domein. In de klantbenadering op het Sociaal Domein is een visie gegeven op deze integrale aanpak bekeken vanuit de klant, het Rekmanifest is ontwikkeld met het doel voor ogen om te blijven kijken naar mogelijkheden en oplossingen, de visie op burgerparticipatie spreekt over het betrekken van inwoners van Diemen bij beleid en uitvoering. Maar hoe doen we dat nou eigenlijk binnen het Sociaal Domein? Is ons beleid wel gericht op deze integrale aanpak vanuit de klant bekeken? Binnen het Sociaal Domein hebben we nog een groot aantal onderwerpen waar we afzonderlijk beleid op ontwikkelen. Daarbij vallen we vaak in herhaling. Dit staat haaks op het appel aan de uitvoering om, waar nodig, “ontkokerd” naar de klantvraag te kijken. Het ontwikkelen van een integrale visie op basis van te bereiken effecten, in plaats van op de afzonderlijke wetten, kan helpen deze beleidsambitie te realiseren.

Waarom integraal beleid?

Binnen het Sociaal Domein hebben we verschillende wetten met doelen die vergelijkbaar zijn, aanvullend op elkaar zijn of elkaar kunnen versterken. We vinden het belangrijk dat:

- mensen actief mee kunnen doen aan het maatschappelijk leven of duurzaam aan het werk kunnen gaan;
- mensen een inkomen hebben waarmee ze rond kunnen komen;
- mensen hun financiën op orde hebben en schuldevrij zijn;
- mensen een eigen huishouding kunnen voeren en voor zichzelf kunnen zorgen;
- mensen een geschikte en schone woonruimte hebben, waarin zij zelfstandig en veilig kunnen wonen;
- we preventief werken, we willen voorzienbare problemen zoveel mogelijk voorkomen; en
- kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien en gelijke kansen hebben om zich te ontwikkelen.

Het is de taak van de gemeente om haar inwoners daarbij te helpen. De wetgever heeft wetten gemaakt om deze effecten te bereiken. Het gaat om de:

- Participatiewet (PW), de IOAW, de IOAZ;
- De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs);
- De Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015);

- De Jeugdwet;
- De Wet publieke gezondheid (Wpg); en
- De Gemeentewet.

We signaleren daarnaast vanuit de praktijk dat integraliteit vaak een beleidsterm is geworden. We proberen zoveel mogelijk in samenhang te bezien en daar beleidsdoelen op te stellen, maar het begrip integraliteit blijft dan nog weleens beperkt binnen de wet/beleidskoker waarvoor het geschreven is. De effecten en situaties van de inwoners beperkt zich echter niet tot een beleidsveld. Door integraliteit vanuit de inwoners te beschouwen en vanuit het te bereiken effect te beredeneren dwingt het om nog consistentere te zijn.

Bovendien is er veel overlap tussen de doelgroepen en problematiek. Dat verlangt integraal denken en doen. Ook is er overlap tussen de beleidsdomeinen en de partners waarmee we samenwerken.

De uitdaging binnen het Sociaal Domein voor de komende jaren ligt in het verder doorontwikkelen van integrale dienstverlening. Dat geldt zowel intern als in samenhang met de externe partijen van het Brede Hoed netwerk. De laatste jaren is daarbij landelijk een beweging op gang gekomen om meer te gaan werken vanuit de bedoeling van de wet en het effect dat we willen bereiken, de wetgeving binnen het Sociaal Domein is daarbij ondersteunend. Dit wordt ook wel de omgekeerde toets genoemd. In Diemen hebben we de laatste jaren al stappen gezet bij het ontwikkelen van deze aanpak. Zo wordt er structureel geïnvesteerd in het ontwikkelen van de samenwerking tussen de teams en partners binnen het Brede Hoed netwerk. Medewerkers delen casuïstiek, schalen op bij complexere vraagstukken training en krijgen hulp bij het denken vanuit de bedoeling van de wet. Bijvoorbeeld via ingekochte trainingen of intervisie.

Integraal werken kan de gemeente niet alleen. Daar zijn de partners van het Brede Hoed netwerk ook bij nodig. De gemeente faciliteert de samenwerking tussen partners en gemeentelijke afdelingen en vervult daarbij voor wat betreft in- en externe doorgeleiding/overdracht van klanten een “spelverdelersrol”. Waar nu sprake is van 6 afzonderlijke beleidsnota's is de ambitie ontwikkeld één integrale beleidsnota met gewenste maatschappelijke effecten te ontwikkelen. Aan deze beleidsnota worden concrete uitvoeringsplannen toegevoegd die gekoppeld zijn aan de gewenste effecten. Dit geeft focus voor de raad, de uitvoering en de maatschappelijke partners.

Hoe hebben we het nu geregeld?

Vanuit de verschillende materiewetten zijn beleidsplannen uitgewerkt waarin te bereiken doelen, effecten en resultaten zijn benoemd. Vaak zijn er in deze plannen ook concrete maatregelen benoemd die daartoe moeten leiden. Momenteel zijn de volgende beleidsplannen actueel:

- Inkomensondersteunend armoedebeleid 2016-2019
- Beleidsplan Schuldhulp 2016-2019
- Beleidsplan WMO 2016-2019
- Beleidsplan Jeugd 2017-2020
- Beleidsplan gezondheid

Samenhangend beleid

De opdracht vanuit het rijk is om een integraal samenhangend beleid te voeren. Het te bereiken effect voor de klant moet centraal staan en niet de wet. Opmerkelijk daarbij is wel dat voor decentralisaties door de verschillende ministeries geen overkoepeld visie is gepresenteerd voor het sociaal domein. Ondanks het ontbreken van deze landelijke visie zien wij daarvoor wel een lokale behoefte en noodzaak. Om een systemsprong te maken en het te bereiken effecten echt centraal te

stellen is een integrale beleidsvisie Sociaal Domein de volgende logische stap. Een uitdaging, maar wij gaan hem aan.

Wat zijn de uitdagingen bij het schrijven van integraal beleid? Hoe zorg je ervoor dat je volledig blijft en toch overzichtelijk? Hoe zorg je ervoor dat een raad in stelling wordt gebracht om hun taak om vanuit de burger van Diemen kaders te stellen en het college te controleren? En op welke wijze wordt het beleid uitgewerkt in specifieke uitvoeringsplannen. En hoe zien we dat het ook echt werkt?

Om handen en voeten te geven aan deze integrale manier van werken heeft [Stimulansz](#) een [Omgekeerde Verordening](#) ontwikkeld. Een verordening die ontwikkeld is vanuit de effecten die we vanuit verschillende wetten willen bereiken. Vanuit deze effecten wordt vervolgens de link gelegd naar de verschillende materiewetten binnen het sociaal domein. Het geeft een mooi voorbeeld van het omdraaien van perspectief. Uitgangspunten zijn de klant, het effect voor de klant en een aantrekkelijke manier om deze vorm te geven zodat hij ook leesbaar is voor de klant. Deze omgekeerde verordening is voor ons een voorbeeld hoe je beleid binnen het sociaal domein vorm zou kunnen geven. Deze kan prima worden uitgewerkt in een 'omgekeerde beleidsnota', immers, beleid ligt altijd ten grondslag aan gemeentelijke verordeningen.

Uitgangspunten:

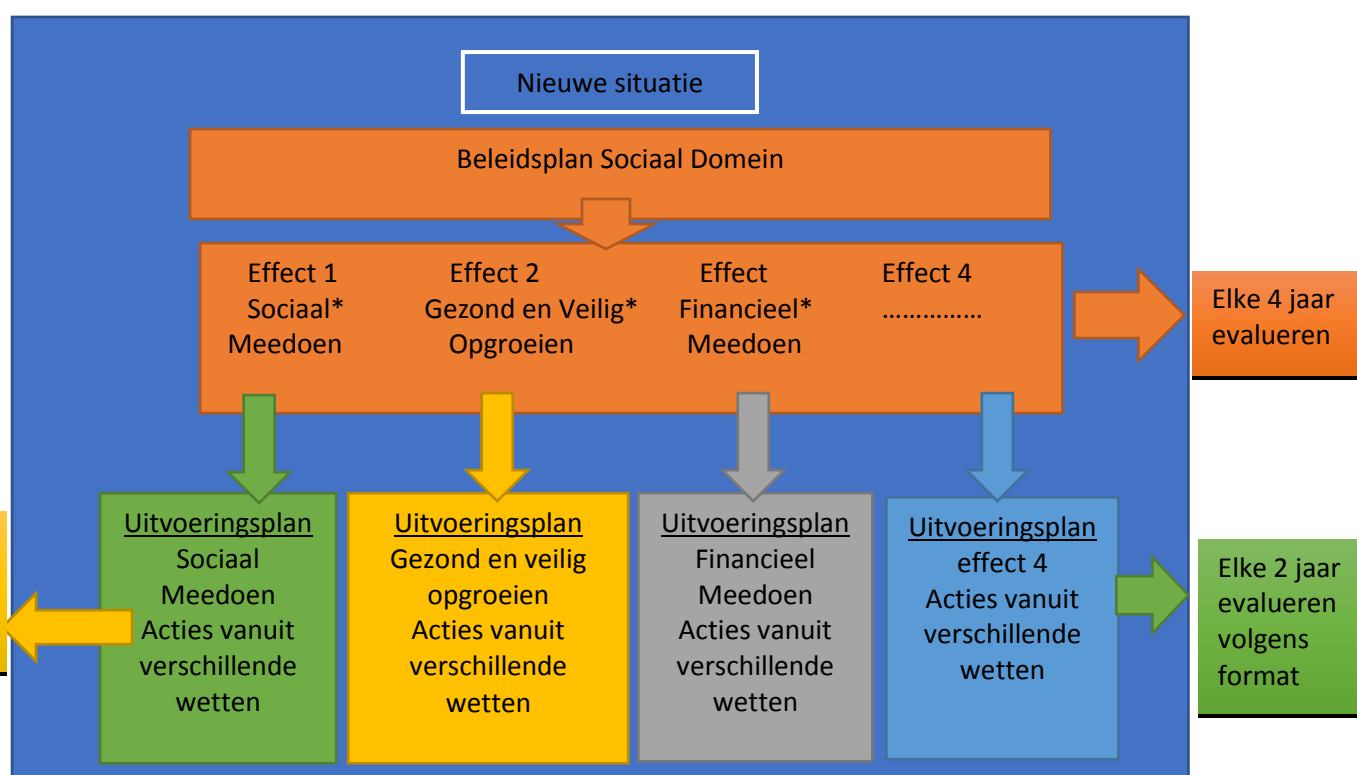
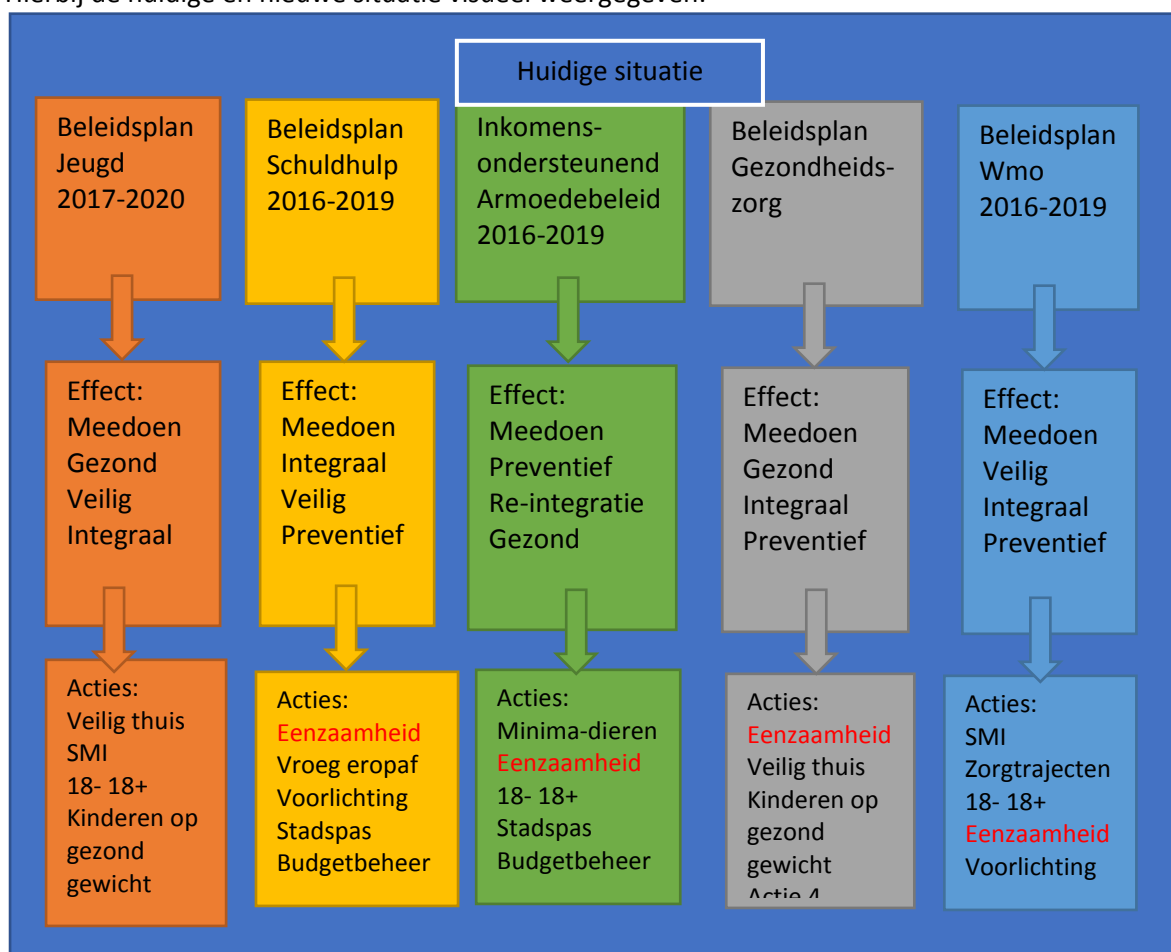
- De klant centraal
- Overzichtelijk: Op hoofdlijnen geschreven, met de mogelijkheid tot verdieping
- Begrijpelijke taal / toegankelijk geschreven
- Vormt de "paraplu" voor de verschillende uitvoeringsplannen die ook door de raad worden vastgesteld.

Wat gaan we precies opleveren?

Het doel van deze opdracht is om te komen tot een Beleidsplan Sociaal Domein 2020-2023. Dit bestaat uit een generiek document met effecten die we willen bereiken binnen het Sociaal Domein en de uitgangspunten hierbinnen. Daarnaast zullen per effect uitvoeringsplannen geschreven worden. In deze uitvoeringsplannen wordt dieper ingegaan op de materie en worden duidelijke doelen en acties beschreven. De uitvoeringsplannen worden elke 2 jaar geëvalueerd en bijgestuurd. Een format hiervoor wordt toegevoegd aan de beleidsnota. De onderwerpen waar we integraal beleid over gaan schrijven zijn Armoede, Schuldhulp, Gezondheid, Wmo, Jeugd en Participatie (re-integratie/ werk), Statushouders/ asielzoekers.

In een tweede fase (na vaststelling raad van het beleids- en de uitvoeringsplannen) wordt bekeken of ook de verschillende verordeningen binnen het Sociaal Domein aangepast moeten worden. Dat is in 2019 niet het voornaamste doel en daar zal later over geadviseerd worden.

Hierbij de huidige en nieuwe situatie visueel weergegeven:

*In deze weergave worden voorbeelden gegeven van effecten en onderwerpen en nog geen definitieve indeling .

Proces:

In het proces is het van belang om alle betrokkenen mee te nemen. Tijdens de commissie Transformatie in December hebben de betrokken raadsleden een presentatie gehad van de voorgenomen plannen. In het voortraject worden de uitvoerende teams nadrukkelijk betrokken om op die manier betrokkenheid bij het plan te krijgen en ervoor te zorgen dat beleidskeuzes ook goed landen in de uitvoering. Ook worden focusinterviews gehouden met relevante stakeholders. In mei 2018 zal een conferentie/netwerkconsultatie georganiseerd worden met het netwerk en de achterban om een aantal uitgangspunten tijdens een aantal workshops op een interactieve manier te toetsen en informatie op te halen. Het kader voor het integrale beleidsplan zal hier al staan en na deze conferentie nader worden uitgewerkt. Dit alles moet leiden tot een Beleidsplan Sociaal Domein met bijbehorende uitvoeringsplannen dat in het 4^e kwartaal van 2019 vastgesteld wordt voor de periode van 2020 tot 2023. Na twee jaar zullen de uitvoeringsplannen tussentijds geëvalueerd worden in de raad. Een format voor deze evaluatie zal toegevoegd worden aan de plannen.

We willen zoveel mogelijk in gelijkwaardigheid met onze partners komen tot een integrale nota. De gedachte dat de gemeente bepaalt wat de doelen moeten zijn is verouderd. De kennis, signalen en kunde van onze partners willen we ten volle benutten. Dat betekent ook dat we hen vanaf het begin en gedurende het hele proces een rol willen geven. We weten nog niet precies hoe we dit kunnen vormgeven, maar hebben de overtuiging dat actieve betrokkenheid leidt tot meer kans van slagen bij het behalen van de effecten (wat) die we met elkaar formuleren en hoe we dat gaan doen.

Planning:

Commissie transformatie December 2018	Presentatie Beleid Sociaal Domein	Q4 2018
Netwerkbijeenkomst vanuit insteek armoedebeleid	Ophalen inzichten bij partners.	Q1 2019
Startnotitie in raad	Informereren gemeenteraad uitwerking integrale beleidsnota	Q1 2019
Conferentie en participatietraject	Burger en netwerkconsultatie	Q2 2019
Uitwerken nota	Ontwerp, vormgeving en redactioneel uitwerken integrale beleidsnota + uitvoeringsplannen	Q3 2019
Beleid Sociaal Domein 2020-2023	Vaststellen in de raad	Q4 2019